

DE PERSDIENST
Bleyenburgerstraat 1,
UTRECHT.

Verschiijnt 2 maal per maand. Abonnementsprijs f.3.-- per jaar
Bij publicatie van gegevens, welke de Persdienst uit andere bladen
heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld.
Postgiro: 304960 t.n.v. Humanistisch Verbond te Utrecht.
Telefoon: K 3400 - 10163.

24 December 1952

1e jaargang, Nr. 13.

ONS COMMENTAAR.

Moet onze politie Christelijk zijn?

Een schijnbaar onschuldig gebeuren in Zandvoort heeft, vooral in buitenkerkelijke kringen, ernstige verontrusting gewekt. Daar werd n.l. onlangs door Burgemeester Mr. H.N. van Fenema een nieuwe chef van het politiecursus geïnstalleerd, bij welke gelegenheid de Zandvoortse burgemeester de qualiteiten formuleerde, die bij deze benoeming de doorslag hadden gegeven en waaraan een goed politieman zou moeten voldoen. Hierbij stelde hij als eerste eis, dat de nieuwe chef iemand zou moeten zijn "met een diep gewortelde religieuze overtuiging" omdat, zoals hij nader toelichtte, "een diep gewortelde geloofsovertuiging nodig is om de dreiging die momenteel van a-religieuze kringen uitgaat, het hoofd te kunnen bieden".

Het is tegen een dergelijke uitlating, gedaan door iemand in een functie als van burgemeester van Fenema, dat van Humanistische zijde ernstig protest moet worden aangetekend. En zelfs niet eens van Humanistische zijde alleen. Zo verscheen onder de titel "Zandvoort aan de Zee" zowel in het Rotterdams Parool als in de Heerenveense Koerier een uitstekend commentaar van de hand van Fedde Schurer, waarin hij onder meer het volgende schreef. "Men kan dit wetsartikel (art. 5 G.W., "Ieder Negermaatschap".... "Het moge bij alle Nederlanders vaststaan en duidelijk worden uitgesproken, dat samenwerking en onderling vertrouwen als landgenoten alleen mogelijk is bij erkenning van gelijkheid". En hij besluit: "Wij zijn het eens met het protest van het Humanistisch Verbond. Maar het zou ons liever geweest zijn, wanneer hier de kerk had geprotesteerd".

Intussen heeft de burgemeester van Zandvoort zich in een onderhoud, gepubliceerd in het Haarlems Dagblad, nader uitgesproken. Hij zou met "a-religieuze groepen" uitsluitend de communisten op het oog hebben, die slechts bestreden konden worden door een hoger ideaal daartegenover te stellen, namelijk het Christendom. Hij voegde er bovendien aan toe, dat de benoembaarheid van iedere Nederlander, volgens art. 5 van de Grondwet, nog niet betekent, dat ook iedere Nederlander benoemd moet worden. En juist deze woorden hebben de ernstige bedenkingen allerm minst weggenomen, maar eerder versterkt.

Wij mogen het nog als een ongelukkige formulering beschouwen, wanneer de communisten als "a-religieuze groepen" omschreven worden; juist het communisme immers bevat alle kenmerken van een religie. Geheel onaanvaardbaar is het evenwel, dat het "communistisch gevaar" bij overheidsbenoemingen zou moeten leiden tot een discriminatie van niet-Christenen. Hier zou hoogstens het criterium van "goede democraten" kunnen gelden, en die vindt men evenzeer onder humanisten en anderen, die zich niet officieel tot de Christelijke religie bekennen. En waaraan wil men de "diep gewortelde geloofsovertuiging" meten? Het behoren tot een of ander kerkgenootschap geeft, naar men weet, in dezen geen enkele garantie. Men zou hoogstens weer de persoon zelf moeten beoordelen. En daar, waar het om

persoonlijke qualiteiten op zedelijk en ander gebied gaat, staan wij tegelijk voor het enig criterium van geschiktheid, dat onafhankelijk van Christelijke, Humanistische of welke andere overtuiging kan worden toegepast. En slechts dit criterium voldoet aan de strekking van art. 5 van de Grondwet. De woorden van Zandvoorts burgemeester blijven ook in hun nieuwe uitleg een hoogst betreurenswaardige uitlating, die wij hopelijk als een vergissing en niet als een bedenkelijk symptoom mogen beschouwen.

XXXXXX

VAN ALLE KANTEN.

In de afgelopen weken verschenen in "De Tijd" enige uitgebreide artikelen, waarin men zich tegen het Humanisme keert. Wij laten de voornaamste passages hier volgen:

De Tijd van 29 October 1952.

Het Internationale Humanisme.

Laat ons beginnen met te zeggen, dat we allerminst twijfelen aan de zeer oprechte bedoelingen van de Humanisten. Dat de noden van de massa niet aan hen voorbijgaan, maar juist een aansporing tot humanistische bezinning betekenen, valt toe te juichen. En dat zij een soort geestelijk en zedelijk gezag ambiëren wisten we reeds. (Geestelijke verzorging in gevangenissen en leger). Tenslotte: dat de Christelijke Kerken hun greep op de menselijke geest bezig zijn te verliezen, gedeeltelijk althans, vervult ons met niet aflatende zorg. Maar dat die aldus "bevrijde" massa nu gevaar loopt te worden opgeslokt door een totalitaire partijstaat dat moet o.i. noodzakelijk voeren tot de vraag: WAAROM? En dan zouden we de Humanisten eens willen verzoeken of misschien in het volgende iets ligt, dat de overdenking waard is. Zou die massa soms daarmee blijf geven het niet zonder leiding-van-buitenaf te kunnen stellen? De Humanisten geven toe, dat er in de mens destructieve krachten en driften werkzaam zijn. Zij constateren een verontrustend gebrek aan zelfvertrouwen bij de moderne mens. En zou dan toch uitsluitend de wil-van-binnen die mens kunnen redden? Bewijst hier het Humanisme niet zijn eigen onmogelijkheid? Waarom vragen de Humanisten zelf om mettertijd een zedelijk gezag te doen gelden? Waarom hebben zij hier te lande reeds pogingen in die richting gedaan? 1) Zou dat alles niet voeren tot een nieuw dogma en een nieuwe kerk?

Wij menen, dat de Humanisten, ondanks al hun goede wil, toch nog steeds te veel zien naar een élite, en dat zij te weinig kennis hebben van de mens en van de massa. De massa zoekt hulp en steun buiten de eigen menselijke individuele bepaaldheid. We denken in dit verband aan een figuur, die momenteel veel belangstelling trekt, dr. Albert Schweitzer. Hij heeft alles laten vallen wat de theologie van het verleden heeft geleerd en wil een nieuwe anthropologie opbouwen, waarbij het goede individueel moet worden ontdekt en in practijk gebracht. Wij vinden dr. Schweitzer een zeer hoogstaand, maar ook een zeer eenzaam mens. De doorsnee-mens is niet tot zulke hoogten in staat.

Het Humanisme erkent de destructieve driften in de mens. Zou er dan wellicht toch iets in de mens verloren zijn? Iets hogers? Is er dus iets dat wij erfzonde noemen? Reeds Pascal wist, dat de mens onbegrijpelijker is zonder dit van boven geopenbaarde Mysterie, dan dit Mysterie onbegrijpelijk is voor de mens.

Prof. Stuiveling zegt ergens in zijn artikel 2), dat de wetenschap voert van vraag tot vraag, zonder definitieve zekerheid als resultaat. Zou er aan het begin en einde van alles dan misschien toch een God, een Schepper staan?

1) Slechts enkele dagen gelden nog heeft het Nederlands Gesprek Centrum zich beraden over de vraag of de overheid moet discrimineren tussen de Kerken en een "levensbeschouwelijk verband" als het Humanistisch Verbond (Zie ons blad 13-14 Oct.).

2) in de "Groene" van 30 Augustus.

De welhaast Evangelische parabel van Jörgensen over de spin, die met het doorsnijden van de draad-naar-boven zijn eigen kunstig gesponnen mens draagt in zijn wezen een symbool van de pogingen der Humanisten. De tele relatie tot iets dat boven zijn beperkte en geschonden wezen uitgaat.

Tenslotte een enkele opmerking naar aanleiding van de laatst gehouden bijeenkomst van het N.G.C. Voorzover wij hebben kunnen nagaan is daar weinig gelet op de vraag in hoeverre het Humanistisch Verbond terecht liek, of Protestant, of Humanist. Niet alle buitenkerkelijken zijn atheïst en positief uitgesproken on-christelijk. Op de geestelijke zorg voor hen heeft het H.V. geen recht.

H. Godding O.F.

xxxxxx

"De Tijd" van 12 November 1952.

Zijn wij bang voor het Humanisme?

We zijn er van overtuigd, dat het Humanisme ernstig genomen dient te worden. Er is (daarentegen) in de afgelopen maanden nog al eens de draak gestoken met de leer en de bedoelingen der humanisten; zulks geschiedde dan door lieden die overigens allerm minst tot lichtzinnige struisvogelpolitiek geneigd zijn, maar met betrekking tot het Humanisme schijnen te menen dat het niet zo'n vaart zal lopen. Deze mensen zullen bovenstaande vraag ook naar alle waarschijnlijkheid ontkennend beantwoorden. Zij hebben geen angst voor het Humanisme. Volgens hen zal het Humanisme nooit vat krijgen op het hart van de grote massa. Daar is het te uitgekookt-abstract en droog-wetenschappelijk voor.

Iemand zou wellicht uit onze vorige beschouwing willen concluderen dat ook wij die mening zijn toegedaan. Maar dat doet men dan toch zeer ten onrechte. Want, hoezeer wij er ook van overtuigd zijn dat het Humanisme met het doorknippen van de draad-naar-boven de mens in zijn reële existentie beknot en verminkt, toch zijn wij er tevens diep van doordrongen, dat de grote massa zich gemakkelijk laat misleiden. Wij hebben te weinig vertrouwen in de menselijke natuur dan dat wij zouden geloven dat de massa de voosheid van het humanisme doorziet. En daarom bekennen we eerlijk onze angst voor het moderne atheïstische Humanisme.

Die angst vindt niet zijn grond in de getalssterkte van de Humanisten. Ofschoon we ook hier de kop niet in het zand mogen steken. Dr. van Praag, de voorzitter van het Humanistisch Verbond, verklaarde met zekere trots in een recent radiokwartiertje (VARA) dat er nu in Groningen op een Zondagmorgen 200 mensen naar hem waren komen luisteren. Nu maakt dit op het totaal aantal inwoners van een stad als Groningen, waar 51% der bevolking van ca. 140.000 mensen buitenkerkelijk is, niet zo'n geweldig verschil. Maar het getuigt er toch van dat de beweging allesbehalve dood is. Zij is nog steeds groeiende. En dat doet ons waakzaam zijn. De enkele tienduizenden die geregeld, naar men zegt, de radiatorubriek "geestelijk leven" van de VARA beluisteren, behoeven ons nog niet zonder meer beangst te maken. Dat zijn niet noodzakelijk allemaal overtuigde godloze Humanisten. Maar er is een belangstelling gaande, die ons waakzaam doet zijn. Meer niet.

Neen, er zijn andere factoren die ons werkelijk verontrusten. Daar is op de eerste plaats het feit dat de geringe minderheid die de Humanisten vormen in ons bevolkingsgeheel voor een zeer groot deel bestaat uit vooraanstaande figuren uit de advocatuur en beoefenaars van kunst en wetenschap. Welnu, zij zullen vanuit hun leidinggevende positie invloed uitoefenen op de gewone man. In de grote wereld organisaties is dit doordruppelen van boven naar onder reeds in volle gang; en misschien zullen weldra ook in ons land de atheïstisch-humanistische ideeën hun weg gevonden hebben van de studeertafel naar de werkbank en de keuken.

De vorige maal hebben wij reeds betoogd dat de Humanisten ten onrechte in leger, gevangenis etc. de geestelijke verzorging voor zich op-eisen van alle buitenkerkelijken. Om de doodeenvoudige reden dat niet alle buitenkerkelijken zonder meer ongodsdienstig zijn, en zelfs niet zonder meer onchristelijk. We komen misschien binnenkort nog eens op dit chapter terug. Laten we echter voor het ogenblik eens louter veronder-

stellen dat de Humanisten hun zin zouden krijgen: van overheidswege bekostigde geestelijke raadgevers en gesubsidieerde instellingen op Humanistische grondslag en verlof tot het propageren van hun ideeën onder de buitenkerkelijken in leger, vloot, gevangenis, kamp etc. (Dit laatste is vers 2 !! en vraagt een aparte bespreking). Wat gaat er dan gebeuren?

Volgens de lieden die de afgelopen maanden luchtig badinerend over het Humanisme hebben geschreven of gesproken: niet veel. Want het systeem der Humanisten bezit immers geen levensvatbaarheid en kan met zijn dorre wetenschappelijkheid het dorstende mensenhart niet verkwikken en boeien. Aldus de ene partij. Wij denken er echter geheel anders over, en hopen van harte dat het nooit zo ver zal komen. Wij kunnen de gevolgen niet anders dan rampzalig noemen. Want wij zien heel iets anders gebeuren, wanneer die Humanistische geestelijke raadgevers onder de massa rondgaan. We zouden willen dat we ongelijk hadden. Maar we zijn er van overtuigd geen spoken te zien.

Een DUW-arbeider en een gewone gevangene, een dienstplichtige uit het zo juist geschetste milieu kunnen hun moeilijkheden hebben, geestelijke problemen; ze stellen zich levensvragen; er zijn vragen op het gebied van huwelijk en sexe, enz. enz. Ze leven misschien nog in een soort traditie van Godsgeloof en Christelijke zin bij het beantwoorden van die vragen, maar ze kunnen dat niet voor zichzelf verantwoorden. Ze voelen de zuigkracht in de menselijke natuur naar onder Dan komt de geestelijke raadsman van het Humanistisch Verbond zo'n topper bezoeken. Vervuld van de meest menslievende bedoeling. Dat nemen we graag aan. Maar we bekijken nu de kwestie vanuit ons standpunt, en dan zien we het volgende. Het laatste restje Godsgeloof en Christendom wordt weggepraat. Doet helemaal geen pijn! Wat er verder verkondigd wordt op gebied van moraal, huwelijk, sexe etc. (nogmaals met de beste bedoelingen) in naam van de menselijke wetenschap, dat laat zich denken. De laatste toestand van die mens is erger dan de eerste. En dat doet ons bang zijn voor het Humanisme en zijn menslievendheid. Wanneer de draad-naar-boven is doorgesneden staat ook de "wetenschap" onder de invloed van die zucht-naar-omlaag. Ik denk hier aan het nog altijd hyper-moderne boek van R.H. Benson. "De vorst dezer wereld". Men leze daar .m.m. de opvatting en de praktijk der euthanasie. Dat is het Humanisme waarvoor wij huiveren.

H. Godding O.P.

=====